

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. generała broni K. Świerczewskiego

ODDZIAŁ WOJSK OPK I LOTNICTWA

WZNIK
SŁUŻBOWO

PAINE

Egz. Nr 1

plk dypl. Zygmunt GRZEDA

ORGANIZACJA I PROWADZENIE ROZPOZNANIA
POWIETRZNEGO PRZEZ DLSzR

(Skrypt)

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biografii i Specjalnych

Nr ewid.

039890

WARSZAWA

STYCZEN

1969

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

ODDZIAŁ WOJSK OPK I LOTNICTWA

12 25
KOD
SŁUŻBOWY

~~SECRET~~

Egz. Nr 1

plk dypl. Zygmunt GRZĘDA

ORGANIZACJA I PROWADZENIE ROZPOZNANIA
POWIETRZNEGO PRZEZ DLSzR

(Skrypt)

039890

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biograficzne i Specjalnych

Nr ewid.

039890

WARSZAWA

STYCZEŃ

1969

119

431

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

ODDZIAŁ WOJSK OPK I LOTNICTWA
KATEDRA ROZPOZNANIA LOTNICZEGO I LSF

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

T A J N E

Egz.nr 1

ZATWIERDZAM
KOMENDANT
ODDZIAŁU WOJSK OPK i LOTNICTWA

/-/ płk prof. Remigiusz WOJTOWICZ
Dnia 24.12.1968 r.

Smell. pt 12657
R

12658

płk dypl. Zygmunt GRZEBA

Temat: "Organizacja i prowadzenie rozpoznania powietrznego
przez DLSzR"

poz.planu wyd. nr 183

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiórów Specjalnych
Nr ewid. |

039890

WARSZAWA

Styczeń

1969 r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.
2. Rola i zadania dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego w zakresie rozpoznania oraz organizacja jej lotnictwa rozpoznawczego.
3. Ogólne zasady wykorzystania dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego do wykonania zadań rozpoznawczych na korzyść wojsk frontu oraz współdziałania z wojskami lądowymi.
4. Wykorzystanie lotnictwa dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego do wykonania zadań rozpoznawczych w celu zabezpieczenia własnych działań bojowych.
5. Organizacja działań rozpoznawczych w dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego.
6. Dowodzenie działaniami rozpoznawczymi dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego w toku wykonania zadań oraz obieg informacji.
7. Zakończenie.

1. W s t ę p

Jest rzeczą ogólnie znaną, że wyniki działań bojowych zawsze zależały od stopnia rozpoznania wojsk przeciwnika. W ostatnim dziesięcioleciu zależność ta poważnie wzrosła. Wprowadzenia w uzbrojenie wojsk środków rakietowo-jądrowych umożliwiających skuteczne niszczenie przeciwnika na pełną głębokość jego ugrupowania, z całą ostrością uwypukliło problem uzyskania wiarygodnych, dokładnych i terminowych danych o wojskach nieprzyjaciela. Problem ten jest dlatego ważny, ponieważ przewaga ilościowa i jakościowa w środkach rakietowo-jądrowych może nie zapewnić powodzenia, jeżeli nie będzie uzyskana przewaga w rozpoznaniu. Aby pobić przeciwnika, należy najpierw zdobyć niezbędne dane, umożliwiające podjęcie optymalnej decyzji odnośnie tego gdzie, kiedy i na kogo wykonać uderzenie bronią jądrową, by uzyskać sukces. Dane do podjęcia tego rodzaju decyzji musi dostarczyć rozpoznanie.

W przyszłych działaniach wojennych wśród wszystkich rodzajów rozpoznania wojskowego zasadnicza rola przypadnie rozpoznaniu powietrznemu, ze względu na szczególne jego właściwości, takie jak: szybkość działania i możliwość przenikania na duże odległości w głąb terytorium zajętego przez przeciwnika, możliwość rozpoznania w krótkim czasie znacznych przestrzeni, swoboda manewrowania w toku wykonywania zadań, stosunkowo szybkie przekazywanie danych do zainteresowanych sztabów i możliwość ich udokumentowania. W tej sytuacji jest rzeczą zupełnie zrozumiałą, że w różnych armiach wykonywane są zabiegi w celu wyposażenia lotnictwa rozpoznawczego w coraz nowsze samoloty i urządzenia rozpoznawcze, ulepszenia jego organizacji, usprawnienia dowodzenia, obiegu informacji itp.

Jednym z kolejnych zabiegów w tym zakresie jest częściowa reorganizacja naszego lotnictwa operacyjnego, w wyniku której utworzono pułki lotnictwa rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego /plrta/, które wchodzi organizacyjnie w skład dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego /DLSZR/. Dzięki temu nastąpił ilościowy wzrost sił i środków taktycznego i artyleryjskiego lotnictwa rozpoznawczego, ulepszono dowodzenie i usprawniono współdziałanie między wojskami lądowymi i lotnictwem. Równoległe z tym następuje proces częściowej wymiany samolotów lotnictwa rozpoznania taktycznego na nowsze typy, w większym stopniu przystosowane do prowadzenia rozpoznania.

Powyższa reorganizacja zmienia strukturę dowodzenia naszego lotnictwa i organizację współdziałania z wojskami lądowymi. W niniejszym skrypcie zostaną omówione nowe - wynikające z reorganizacji - problemy związane z organizacją i prowadzeniem taktycznego i artyleryjskiego rozpoznania powietrznego w warunkach organizacyjnego włączenia pułków lotnictwa rozpoznawczego w skład dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego. Skrypt opracowano wykorzystując nieliczne, ogólne publikacje oficjalne na ten temat oraz doświadczenia uzyskane w ramach ćwiczeń szkieletowych, w których sprawdzano zasadność wprowadzenia nowej organizacji. W związku z powyższym, niniejsze opracowanie powinno być traktowane jako katedralny pogląd na objęte tematem zagadnienia, do czasu ukazania się szczegółowych, oficjalnych materiałów w tym względzie.

W załączniku została opisana metoda oceny nieprzyjaciela w tym celu, aby niniejsze opracowanie obejmowało nie tylko zagadnienia związane z organizacją rozpoznania, ale i z pracą rozpoznawczą w dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego.

2. Rola i zadania dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego w zakresie rozpoznania oraz organizacja jej lotnictwa rozpoznawczego

Dywizja lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego jest lotniczym związkim taktycznym, w skład którego wchodzi dwa pułki lotnictwa myśliwsko-szturmowego oraz jeden pułk lotnictwa rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego. Ponieważ skład dywizji nie jest jednorodny, jak to było w dotychczasowych dywizjach lotnictwa myśliwsko-szturmowego, będzie ona wykonywała dwie równorzędne grupy zadań: jedną związaną ze zwalczaniem obiektów, a drugą - z rozpoznaniem powietrznym. Pułk lotnictwa rozpoznawczego dywizji także nie jest jednorodny, gdyż składa się z pododdziałów lotnictwa rozpoznania taktycznego i lotnictwa rozpoznania artyleryjskiego. Zakres jego zadań, a tym samym zadań dywizji, będzie więc znacznie szerszy niż dotychczasowego pułku lotnictwa rozpoznania taktycznego.

Dywizja do rozpoznania powietrznego w celu zabezpieczenia własnych działań bojowych będzie głównie wykorzystywała załogi pułków lotnictwa myśliwsko-szturmowego. W niektórych sytuacjach, gdy ilość sił lotnictwa rozpoznawczego nie wystarczy do zaspokojenia potrzeb wojsk lądowych i lotnictwa, część sił pułków lotnictwa myśliwsko-szturmowego może prowadzić rozpoznanie powietrzne na ich korzyść. Dywizja może więc wykonywać znacznie więcej zadań rozpoznawczych niż to wynika z możliwości jej pułku lotnictwa rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego, angażując do ich realizacji część sił lotnictwa myśliwsko-szturmowego.

Sztaby dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego odgrywają ważną rolę jako podstawowe ogniwa współdziałania między sztabami pierwszorzutowych armii /armii pancernych/

i lotnictwem w zakresie organizacji i wykonania taktycznego i artyleryjskiego rozpoznania powietrznego na korzyść wojsk lądowych. Na podstawie zarządzeń dowódcy armii lotniczej uzgadniają ze sztabami wojsk lądowych zadania rozpoznawcze dla podległych pułków lotniczych działających na korzyść pierwszorzutowych armii oraz sposoby dowodzenia, współdziałania i obiegu informacji rozpoznawczej. Organizują wykonanie zadań rozpoznawczych przez podległe pułki. Kierują działaniami rozpoznawczymi w ścisłym współdziałaniu ze sztabami wojsk lądowych odpowiednio do rozwoju sytuacji na polu bitwy. Kierują realizacją zadań rozpoznawczych na korzyść sztabu frontu i armii lotniczej. Jak z tego wynika, sztaby dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego przejęły część uprawnień i obowiązków sztabu armii lotniczej w zakresie organizacji taktycznego i artyleryjskiego rozpoznania powietrznego na korzyść armii.^{x/} Są one nie tylko organizatorami wykonania nakazanych przez wyższe sztaby zadań na korzyść armii /armii pancernej/, ale i współtwórcami tych zadań oraz współorganizatorami współdziałania z wojskami armii.

Bez uwzględnienia powyższych aspektów nie można zrozumieć roli i możliwości dywizji jako taktycznego lotniczego związku lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego na współczesnym polu bitwy.

Zadania rozpoznawcze dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego wynikają z potrzeb rodzajów wojsk i sił zbrojnych w zakresie taktycznego i artyleryjskiego rozpoznania, własnych potrzeb dywizji oraz z możliwości wykonania tych zadań przez siły i środki podległych jej pułków. Do podstawowych zadań rozpoznawczych dywizji należy zaliczyć:

- wykrywanie przegrupowań rakietowych i artyleryjskich środków napadu jądrowego w kierunku linii styczności bojowej

---

x/ Przed zorganizowaniem dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego obowiązki te wykonywał skład osobowy stanowisk współdziałania lotnictwa, który był wydzielany ze sztabu armii lotniczej.

- wojsk, ustalenia rejonów ich ześrodkowania /rejonów wyczekiwania/ oraz określenie współrzędnych ich rozmieszczenia;
- wykrywania stanowisk startowych środków raketowo-jądrowych i artylerii atomowej oraz określania ich współrzędnych;
  - potwierdzanie i precyzowanie danych o rozmieszczeniu składów broni jądrowej uzyskiwanych od innych rodzajów rozpoznania wojskowego;
  - precyzowanie danych o położeniu obiektów /rozpoznanie dodatkowe/ przewidywanych do zwalczania uderzeniami raketowo-jądrowymi oraz kontrolowanie skutków własnych uderzeń raketowo-jądrowych;
  - rozpoznanie składu i ugrupowania taktycznych i operacyjnych odwodów nieprzyjaciela, ustalanie czasu wymarszu z rejonów ześrodkowania, kierunków przegrupowań i rubieży rozwinięcia;
  - rozpoznanie systemu bazowania lotnictwa nieprzyjaciela w strefie działań bojowych oraz śledzenie za przebiegiem manewru lotniskowego;
  - wykrywanie przygotowań nieprzyjaciela do wysadzenia taktycznych desantów powietrznych, a na kierunku nadmorskim także desantów morskich;
  - rozpoznanie przewidywanych rejonów wysadzenia własnych desantów powietrznych, wykrywanie rejonów rozmieszczenia odwołów i środków OPL na kierunku przelotu desantu i w rejonie desantowania;
  - rozpoznanie, we współdziałaniu z lotnictwem marynarki wojennej, rejonów wysadzania własnych desantów morskich;
  - precyzowanie danych o stanowiskach dowodzenia i węzłach łączności związków taktycznych i operacyjnych nieprzyjaciela oraz ustalanie ich współrzędnych;
  - określanie charakteru, kierunków i intensywności przewozów nieprzyjaciela w strefie działań wojennych oraz ustalanie rejonów załadowania i wyładowania wojsk i sprzętu;
  - rozpoznanie we współdziałaniu z rozpoznaniem systemów radioelektronicznych dyslokacji środków obrony powietrznej /stanowisk startowych artylerii raketowej i lufowej, posterunków wykrywania, powiadamiania i dowodzenia

- ośrodków dowodzenia i powiadamiania/w strefie działań bojowych oraz ustalanie ich współrzędnych;
- wykrywanie rubieży obronnych, wszelkiego rodzaju zapór i urządzeń na istniejących przeszkodach terenowych i wodnych, które mogłyby w poważnej mierze utrudnić działania wojsk;
  - ustalanie rejonów rozmieszczenia składów, szczególnie broni specjalnych, materiałów pędnych i smarów oraz amunicji;
  - prowadzenie, we współdziałaniu z pododdziałami śmigłowców rozpoznawczych, obserwacji pola walki na korzyść pierwszorzutowych związków taktycznych wojsk lądowych;
  - prowadzenie wstępnego, bezpośredniego i kontrolnego rozpoznania powietrznego w celu zabezpieczenia własnych działań bojowych dywizji;
  - rozpoznanie stanu sieci dróg na korzyść nacierających własnych wojsk lądowych;
  - rozpoznanie warunków atmosferycznych.

Poza powyższymi zadaniami, lotnictwo rozpoznawcze dywizji będzie fotografować nieduże obszary terenu na korzyść wojsk lądowych, a w rejonach silnie bronionych środkami obrony powietrznej nieprzyjaciela może poprawiać ogień artylerii.

Jak wynika z powyższego, dywizja lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego będzie wykonywała wiele różnorodnych zadań rozpoznawczych. Potwierdza to także analiza roli dywizji w świetle jej możliwości wynikających z taktycznych promieni działania samolotów rozpoznawczych oraz z rozmieszczenia obiektów nieprzyjaciela na współczesnym polu bitwy.

Na podstawie analizy taktycznych promieni działania samolotów znajdujących się na wyposażeniu dywizji, uwzględniając warunki istniejące na środkowo-europejskim TDW wynikające z nasycenia środkami obrony powietrznej wojsk NATO, należy sądzić, że dywizja lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego będzie mogła prowadzić taktyczne rozpoznanie powietrzne w

zasadzie do głębokości ok. 200 km, a artyleryjskie - do 120-
140 km. x/

Analiza prawdopodobnego ugrupowania obiektów potencjalnego nieprzyjaciela według głębokości wykazuje, że w strefie taktycznego rozpoznania powietrznego /do 200 km/ będzie znajdować się:

- ok. 85% operacyjno-taktycznych i operacyjnych raketowych środków napadu jądrowego;
- ok. 80-100% taktycznych raketowych środków napadu jądrowego i artylerii atomowej;
- ok. 80% DZ, DPanc itp;
- ok. 80% sztabów i stanowisk dowodzenia;
- ok. 65% posterunków oraz środków dowodzenia i powiadamiania;
- ok. 75% baterii przeciwlotniczej artylerii raketowej;
- ok. 25% lotnisk lotnictwa taktycznego;
- ok. 40% obiektów przemysłowych, drogowych, kolejowych itp.

Pozostałe obiekty są rozmieszczone na głębokościach od 200 do 1 000 km licząc od przedniego skraju w głąb terytorium nieprzyjaciela i będą rozpoznawane przez lotnictwo rozpoznania operacyjnego oraz lotnictwo rozpoznawcze dalekiego zasięgu /strategiczne/.

Z powyższych zadań, z analizy położenia obiektów i z możliwości samolotów pod względem taktycznego promienia działania wynika, że dywizje lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego będą wykonywać podstawową masę zadań rozpoznawczych na korzyść wojsk frontu. Będą to zadania o zasadniczym znaczeniu, o czym świadczy rozmieszczenie w pasie taktycznego rozpoznania powietrznego około 80% operacyjno-taktycznych i operacyjnych raketowych środków napadu jądrowego, 80-100% taktycznych raketowych środków napadu jądrowego i

---

x/ Na środkowo-europejskim TDW wojska NATO zostały nasycone dużą ilością pododdziałów przeciwlotniczej artylerii raketowej. Sytuacja ta nie stwarza sprzyjających warunków do prowadzenia rozpoznania powietrznego ze średnich, dużych i stratosferycznych wysokości. W tych warunkach do czasu poważnego obezwładnienia systemu obrony powietrznej nieprzyjaciela, lotnictwo rozpoznawcze będzie prowadziło działania głównie na małej wysokości.

artylerii atomowej oraz ok. 80% związków taktycznych nieprzyjaciela.

Lotnictwo rozpoznania taktycznego jest w stanie prowadzić rozpoznanie na korzyść armii jedynie na głębokość jej zadania bliższego. Nie zaspokoi to wszystkich potrzeb armii i dlatego do działań w jej interesach będzie wykorzystywane lotnictwo rozpoznania operacyjnego, którego zadania są uzgadniane przez sztaby frontu i armii lotniczej.

Samoloty lotnictwa rozpoznania artyleryjskiego dysponują taktycznymi promieniami działania na małej wysokości zabezpieczającymi wykonanie zadań na korzyść rakiet taktycznych i operacyjno-taktycznych znajdujących się w uzbrojeniu armii /armii pancernych/.

W składzie dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego znajduje się jeden pułk lotnictwa rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego o następującej organizacji:

- dowództwo, sztab i sekcja polityczna;
- szefowie służb;
- służba zabezpieczenia wysokościowego i ratownictwa;
- eskadra rozpoznania taktycznego wyposażenia w jednómiejscowe samoloty o prędkościach naddźwiękowych;
- eskadra rozpoznania taktycznego wyposażenia w jedno lub dwumiejscowe samoloty o prędkościach dźwiękowych;
- eskadra rozpoznania artyleryjskiego wyposażona w dwumiejscowe samoloty o prędkościach dźwiękowych;
- dywizjon techniczny;

Każda eskadra posiada w swym składzie po 12 samolotów i 14 załóg. Poza tym w pułku znajdują się dwa samoloty transportowe /AN-2/ i jeden śmigłowiec łącznikowy.

Pułk dysponuje kompanią fotograficzną w składzie trzech zespołów lotniczej służby fotograficznej.

§. Ogólne zasady wykorzystania dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego do wykonania zadań rozpoznawczych na korzyść wojsk frontu oraz współdziałania z wojskami lądowymi

Armia lotnicza wchodząca w skład frontu dysponuje następującymi etatowymi siłami lotnictwa rozpoznawczego:

- jednym samodzielnym pułkiem lotnictwa rozpoznania operacyjnego;
- dwoma pułkami lotnictwa rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego wchodzącymi w skład dwóch dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego;
- kluczami śmigłowców rozpoznania artyleryjskiego wchodzącymi w skład dwóch pułków lotnictwa wojsk lądowych.

Do prowadzenia rozpoznania powietrznego mogą być ponadto wykorzystane przeszkolone w tym celu załogi innych rodzajów lotnictwa /myśliwskiego/, myśliwsko-szturmowego, myśliwsko-bombowego, bombowego/, jeżeli z punktu widzenia osiągnięcia celów bitwy także ich użycie okaże się konieczne. Jest to jednak jedynie potencjalna możliwość takiego wykorzystania tych rodzajów lotnictwa, a nie prawidłowość wynikająca z przeznaczenia i ich zasadniczych zadań.

Lotnictwo rozpoznania operacyjnego dysponuje samolotami o taktycznych promieniach działania umożliwiającymi prowadzenie rozpoznania na głębokość kilkuset kilometrów w głąb terytorium nieprzyjaciela. Ilościowy stan tego lotnictwa jest niewielki /jeden pułk/. Z innych rodzajów lotnictwa tylko nieliczne w składzie armii lotniczej lotnictwo bombowe wyposażone jest w samoloty o taktycznych promieniach działania pozwalających na rozpoznawanie obiektów nieprzyjaciela w głębi strefy komunikacji.

W tej sytuacji lotnictwo rozpoznania operacyjnego będzie wykorzystywane do rozpoznania obiektów położonych najgłębiej, w zasadzie poza zasięgiem działań lotnictwa rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego. Jest taka prawidłowość, że im sztab jest wyższego szczebla, tym zainteresowania jego pod względem rozpoznawczym sięgają głębiej. W związku z powyższym lotnictwo rozpoznania operacyjnego

będzie wykorzystywane głównie w interesach sztabu frontu i na tym szczeblu będą ustalane dla niego zadania. Działania tego lotnictwa na korzyść sztabów poszczególnych armii będzie prowadzone na niewielką skalę, w zasadzie na podstawie zapotrzebowań przedstawianych do sztabu frontu przez te armie. Dowodzenie działaniami lotnictwa rozpoznania operacyjnego będzie scentralizowane na szczeblu armii lotniczej.

Śmigłowce rozpoznawcze, ze względu na swe właściwości bojowe, w czasie lotu nad terenem nieprzyjaciela w warunkach środkowo-europejskiego TDW mogą być zbyt łatwo zwalczane przez środki obrony przeciwlotniczej wojsk, by w trakcie prowadzenia rozpoznania mogły działać w głębi terytorium przeciwnika. Ich załogi będą więc rozpoznawać obiekty położone w niedużej odległości od przedniego skraju, wykonując lot w zasadzie nad terenem obsadzonym przez własne wojska. Informacje o tych obiektach najbardziej interesują pierwszorzutowe oddziały i związki taktyczne wojsk lądowych i dlatego śmigłowce powinny być wykorzystywane na ich korzyść. Przewiduje się, że związek taktyczny wojsk lądowych będzie dysponował kluczem śmigłowców rozpoznawczych. Taka mała ich ilość i nieduża głębokość rozpoznania nie może zaspokoić wszystkich potrzeb sztabów związków taktycznych i oddziałów wojsk lądowych w zakresie rozpoznania powietrznego. Śmigłowce będą więc wykorzystywane głównie dla zaspokojenia potrzeb rakiet taktycznych i artylerii dywizji - której skuteczność działań jest w sposób szczególny uzależniona od obserwacji z powietrza. Ponieważ zasięg rakiet taktycznych przekracza głębokość prowadzenia rozpoznania ze śmigłowca, jedynie część zadań na ich korzyść może być wykonywana przez pododdziały śmigłowców. Wszystkie zadania dla kluczy śmigłowców znajdujących się w dyspozycji dywizji będą ustalane przez sztaby artylerii dywizji.

Lotnictwo rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego powinno prowadzić rozpoznanie powietrzne wszystkich tych obiektów, które interesują wojska frontu i są położone w granicach jego taktycznego promienia działania, jeżeli nie mogą być one rozpoznane w wymaganym stopniu siłami i środkami rozpoznania naziemnego

4/15/48
20 wop
wh?
1 est wop
oskoning RAd

Hand
i przy pomocy śmigłowców. Wyjątkiem od tej reguły są zadania związane z fotografowaniem dużych powierzchni, które powinny być wykonywane przez lotnictwo rozpoznania operacyjnego, ponieważ wyposażenia rozpoznawcze jego samolotów jest w takim zakresie bardziej wydajne, niż lotnictwa rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego.

Z powyższego wynika, że lotnictwo rozpoznawcze dywizji będzie rozpoznawać obiekty rozmieszczone na obszarze, którego przednia rubież będzie położona na granicy zasięgu rozpoznania zasadniczych sił i środków znajdujących się w dyspozycji pierwszorzutowych związków taktycznych wojsk lądowych, a tylna - na rubieży taktycznego promienia działania samolotów rozpoznawczych dywizji. W tym samym obszarze będą działać siły i środki rozpoznania naziemnego, szczególnie armijnego oraz jeżeli zajdzie taka potrzeba wydzielone załogi z lotnictwa myśliwsko-szturmowego, myśliwskiego i ewentualnie myśliwsko-bombowego.

Informacje rozpoznawcze zdobywane przez lotnictwo z tego obszaru będą interesować sztaby związków taktycznych i operacyjnych wojsk lądowych i lotnictwa. Ze wszystkich tych sztabów, są nimi szczególnie zainteresowane sztaby armii /armii pancernych/ w swych pasach działań i wspierające je dywizje lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego, ponieważ sztaby armii są głównymi organizatorami bitwy, w ramach której są zwalczane wojska nieprzyjaciela rozpoznawane przez lotnictwo rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego, a dywizje lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego w tym obszarze będą wykonywać zasadnicze zadania związane ze wsparciem wojsk lądowych. W tych warunkach istnieje niezbędna konieczność zorganizowania ścisłego współdziałania między armią /armią pancerną/ oraz dywizją lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego wspierającą działania jej wojsk i prowadzącą na jej korzyść rozpoznanie powietrzne. Ponieważ współczesne bitwy - zgodnie z przewidywaniami - będą charakteryzowały się wysocą manewrowymi działaniami i szybkimi zmianami sytuacji, system współdziałania lotnictwa z wojskami armii /armii pancernej/ powinien umożliwić sprawną reakcję na rozwój sytuacji. Zaistniała więc ko-

nieczność bezpośredniego powiązania między sztabem armii i działającą na jej korzyść dywizją lotniczą, zdolną do wykonywania podstawowych zadań realizowanych przez lotnictwo na korzyść wojsk lądowych. Powyższe przesłanki legły między innymi u podstaw nowej organizacji i systemu dowodzenia lotnictwem.

Zgodnie z istniejącymi poglądami dywizja lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego ma prowadzić rozpoznanie powietrzne przede wszystkim na korzyść jednej armii /armii pancernej/ znajdującej się w pierwszym rzucie. Armia ta powinna być też wspierana przez tę samą dywizję. Dzięki temu stwarza się warunki do uzgodnienia współdziałania w zakresie rozpoznania bezpośrednio między sztabem armii oraz działającą na jej korzyść dywizją lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego i na tych szczeblach będzie to realizowane. Takie rozwiązanie odciąża sztab armii lotniczej od konieczności uzgodnienia z armiami problemów współdziałania w zakresie rozpoznania oraz usprawnienia dowodzenia lotnictwem rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego poprzez wyeliminowanie pośrednich szczebli dowodzenia /stanowisko współdziałania lotnictwa, czy grupa operacyjna armii lotniczej/. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest również uproszczenie obiegu informacji związanej z dowodzeniem działaniami lotnictwa rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego oraz z uzyskiwaniem danych rozpoznawczych przez wojska lądowe. Dzięki temu lotnictwo rozpoznawcze może być bardziej elastycznie wykorzystane w interesach wojsk lądowych odpowiednio do zmieniającej się sytuacji.

W celu zapewnienia ciągłości współdziałania przy stanowisku dowodzenia armii /armii pancernej/ organizuje się wysunięte stanowisko dowodzenia dywizji szturmowo-rozpoznawczej. Skład osobowy wysuniętego stanowiska dowodzenia wśród którego znajdują się oficerowie wydziału rozpoznawczego dywizji - uzgadnia z sztabem armii zadania rozpoznawcze dywizji w ramach wydzielonego w tym celu wysiłku oraz organizuje działania lotnictwa rozpoznawczego na korzyść armii.

Zadania rozpoznawcze dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego w ramach przydzielonego przez wyższe szczeble dowodzenia wysiłku są wspólnie uzgadniane przez przedstawi-

cieli oddziału rozpoznawczego i wydziału rozpoznawczego dowództwa wojsk raketowych i artylerii armii oraz wysuniętego stanowiska dowodzenia dywizji. Przedstawiciele sztabu armii określają czas /częstotliwość/, obiekty i rejony rozpoznania powietrznego oraz charakter danych jakie powinno dostarczyć lotnictwo /zdjęcia, meldunek z pokładu samolotu, współrzędne obiektu itp/. Natomiast przedstawiciele wysuniętego stanowiska dowodzenia powinni ustalać czy te zadania są możliwe do realizacji w ramach posiadanych przez lotnictwo możliwości i wydzielonego wysiłku. Poza tym uzgadnia się zagadnienia związane z wzajemną współpracą, dowodzeniem i obiegiem informacji rozpoznawczej w czasie prowadzenia działań bojowych. Wszelkie pozostałe problemy związane z organizacją działań rozpoznawczych na korzyść armii rozwiązują stanowiska dowodzenia dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego /głównie i wysunięte/ oraz stanowiska dowodzenia pułków lotniczych /patrz rozdział 5 i 6/.

Taki tryb postępowania zapewnia:

- wykorzystanie lotnictwa rozpoznawczego zgodnie z potrzebami wojsk lądowych, ponieważ przedstawiciele sztabu armii ustalają dla niego zadania;
- realność tych zadań, gdyż w procesie ich ustalania biorą udział przedstawiciele dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego doskonale znający możliwość lotnictwa rozpoznawczego;
- racjonalny podział zadań rozpoznawczych na wojska lądowe i lotnictwo, co zapewnia wspólne organizowanie rozpoznania.

Organizując działanie rozpoznawcze dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego należy dążyć do scentralizowanego wykorzystania lotnictwa rozpoznawczego na korzyść armii w ramach wydzielonego wysiłku. Takie rozwiązanie umożliwia bardziej ekonomiczne wykorzystanie sił i środków lotnictwa w interesach wojsk armii.

Z analizy przebiegu szeregu ćwiczeń wynika, że lotnictwo rozpoznania taktycznego może i powinno być wykorzystywane w sposób scentralizowany. Problem ten w odniesieniu

do lotnictwa rozpoznania artyleryjskiego jest bardziej złożony.

Jak wiadomo, w wojskach lądowych występują pododdziały i oddziały raketowe na szczeblach związków taktycznych /rakie-ty taktyczne typu R-30 lub R-70/ oraz armii /rakie-ty operacyjno-taktyczne typu R-170/. Rakie-ty operacyjno-taktyczne znajdują się w dyspozycji dowódcy armii, który podejmuje decyzje na ich użycie. Ponieważ dowódca armii dysponuje wysiłkiem lotnictwa rozpoznania artyleryjskiego, sposób wykorzystania tego lotnic-twa może być ustalany na szczeblu armii, podobnie jak lotnic-twa rozpoznania taktycznego.

Rakie-ty taktyczne znajdują się w dyspozycji związków taktycznych wojsk lądowych. Dowódcy tych związków, do prowadze-nia artyleryjskiego rozpoznania powietrznego, dysponują jedy-nie śmigłowcami. Zasięg rozpoznania ze śmigłowców jest znacz-nie mniejszy niż zasięg rakiet taktycznych. W tych warunkach występuje dysproporcja między możliwościami rakiet i środków rozpoznania powietrznego, która może uniemożliwić dowódcom związków taktycznych wojsk lądowych racjonalne wykorzystanie własnych środków napadu jądrowego. Rozwiązania problemu można poszukiwać jedynie na drodze stworzenia warunków dowódcom tych związków do wykorzystania lotnictwa rozpoznania artyleryjskie-go wyposażonego w samoloty.

W związku z powyższym muszą być przewidywane wypadki wykorzystywania lotnictwa rozpoznania artyleryjskiego do pro-wadzenia rozpoznania dodatkowego i kontrolnego na korzyść i nawet wg decyzji dowódców pierwszorzutowych związków taktycz-nych wojsk lądowych. Dowódca dywizji /dowódca artylerii dywi-zji/ powinien być poinformowany odnośnie tego jakie siły lot-nictwa rozpoznania artyleryjskiego są utrzymywane w gotowości do prowadzenia dodatkowego i kontrolnego rozpoznania na ko-rzyść pododdziałów rakiet taktycznych oraz jakie są możliwoś-ci tego lotnictwa w czasie i odległości. Ponadto powinien wie-dzieć, w jaki sposób należy postawić zadanie i wywołać to lotnictwo, aby mogło wykonać rozpoznanie na korzyść dywizji oraz w jaki sposób zostaną przekazane informacje rozpoznawcze na stanowisko dowodzenia dywizji. W żadnym natomiast wypadku nie należy przydzielać wysiłku lotnictwa rozpoznania artyle-ryjskiego do dyspozycji dowódców /dowódców artylerii/ poszcze-

gólnych dywizji wojsk lądowych, albowiem prowadzi to w pewnym sensie do decentralizacji wykorzystania tego lotnictwa. Jak wiadomo, każda taka decentralizacja nie sprzyja ekonomii sił i środków, co przy niewielkim wysiłku lotnictwa rozpoznania artyleryjskiego przydzielonego armii może odbić się ujemnie na jego racjonalnym wykorzystaniu.

Organizując działania lotnictwa rozpoznawczego na korzyść armii należy uwzględnić doświadczenia drugiej wojny światowej i ćwiczeń okresu pokojowego oraz możliwości wykonywania zadań z jedno i wielomiejscowych nad i dodźwiękowych samolotów rozpoznawczych, by uzyskać jak najlepsze rezultaty przy minimalnych stratach. Z analizy tych doświadczeń i możliwości wynika, że podczas organizacji działań rozpoznawczych dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego na korzyść armii, należy kierować się następującymi zasadami:

1. Zasadnicze siły lotnictwa rozpoznawczego należy wykorzystywać na głównych kierunkach działań armii do rozpoznania zasadniczych obiektów.
2. Zadania związane z rozpoznaniem środków przenoszenia broni jądrowej należy uważać za najważniejsze i do ich wykonania powinny być wyznaczone najlepiej przygotowane pododdziały.
3. Działania rozpoznawcze należy prowadzić w sposób ciągły, gdyż w innym wypadku przerwy w rozpoznaniu mogą powodować przeoczenie środków napadu jądrowego nieprzyjaciela lub innych ważnych obiektów, znajdujących się na polu bitwy.
4. Loty rozpoznawcze należy zgrywać w miarę możliwości z działaniami innych rodzajów lotnictwa, ponieważ ułatwia to pokonywanie obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela i maskowanie działalności rozpoznawczej. Brak maskowania działalności rozpoznawczej lotnictwa może zdekonspirować zamiar dowódcy armii.
5. Lotnictwo rozpoznania taktycznego wyposażone w samoloty naddźwiękowe należy wykorzystywać do rozpoznania w rejonach najsilniej bronionych środkami obrony powietrznej lub najgłębiej położonych w ugrupowaniu nieprzyjaciela. Ponieważ warunki prowadzenia obserwacji wzrokowej z tych

samolotów są utrudnione, w miarę możliwości lotnictwo to powinno prowadzić rozpoznanie obiektów znajdujących się w marszu lub łatwych do wykrycia.

6. Lotnictwo rozpoznania taktycznego na jednomiejscowych do-
dźwiękowych samolotach należy wykorzystywać do rozpoznania
głęboko położonych obiektów, nie wymagających dokładnego
ich umiejscowienia w terenie oraz do obserwacji pola walki.
7. Lotnictwo rozpoznania taktycznego na dwumiejscowych do-
dźwiękowych samolotach należy wykorzystywać głównie do po-
szukiwania dobrze zamaskowanych punktowych obiektów, któ-
rych współrzędne rozmieszczenia powinny być precyzyjnie
określone. Jeżeli możliwości lotnictwa rozpoznania artyler-
yjskiego nie pozwalają na wykonanie wszystkich jego za-
dań, do prowadzenia rozpoznania dodatkowego i kontrolnego
należy wyznaczać załogi dwumiejscowych samolotów rozpo-
znawczych.
8. Lotnictwo rozpoznania artyleryjskiego należy wykorzysta-
wać zgodnie z jego przeznaczeniem do prowadzenia rozpo-
znania na korzyść wojsk raketowych i artylerii, głównie
dodatkowego i kontrolnego. Jeżeli możliwości tego lotnic-
twa są większe niż wynoszą potrzeby wojsk raketowych i
artylerii, to lotnictwo to powinno prowadzić rozpoznanie
taktycznych raketowych środków napadu jądrowego i arty-
lerii atomowej.
9. Jeżeli do wykonywania rozpoznania na korzyść armii zosta-
nie użyte lotnictwo myśliwsko-szturmowe, to należy je wy-
korzystywać w pierwszym rzędzie do prowadzenia obserwacji
pola walki i do rozpoznania obiektów planowanych do zwal-
czania przez lotnictwo.
10. Jeżeli zajdzie konieczność wykonywania zadań fotografowa-
nia większych obszarów terenu dla potrzeb wojsk lądowych,
to do tego celu należy wykorzystywać naddźwiękowe samoloty
rozpoznania taktycznego.
11. Organizując rozpoznanie należy pozostawić odpowiednią
ilość sił i środków w odwodzie. Wykorzystując załogi od-
wodowe należy pamiętać, że im wcześniej załoga otrzyma
skonkretyzowane zadanie, tym lepiej przygotowuje się do jego
wykonania.

Jak to już zostało wcześniej podane, dywizja lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego ma prowadzić rozpoznanie powietrzne przede wszystkim na korzyść jednej armii /armii pancernej/ znajdującej się w pierwszym rzucie. Nie znaczy to jednak, że będzie ona prowadziła rozpoznanie jedynie na korzyść jednej armii. Analiza tego problemu wykazuje, że dywizje lotnictwa myśliwsko-szturmowego:

1. Z reguły będą wykorzystywane do prowadzenia rozpoznania większością sił na korzyść jednej armii, a pozostałymi siłami na korzyść sztabu frontu i armii lotniczej.
2. W okresie przegrupowania wojsk na kierunek operacyjny mogą być wykorzystywane do prowadzenia rozpoznania w sposób scentralizowany na szczeblu frontu i armii lotniczej.
3. Niekiedy mogą być wykorzystywane do prowadzenia rozpoznania na korzyść dwóch związków operacyjnych wojsk lądowych, sztabu frontu i armii lotniczej.

Na konieczność wykorzystania dywizji w interesach nie tylko armii, ale i frontu oraz armii lotniczej wskazują jej zadania rozpoznawcze oraz skład organizacyjny lotnictwa rozpoznawczego armii lotniczej.

Armia lotnicza dysponuje dwoma pułkami rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego wchodzącymi w skład dywizji. Żadnych samodzielnych pododdziałów tego lotnictwa nie posiada. Jest natomiast szereg zadań rozpoznawczych, które przede wszystkim interesują sztaby frontu ^{oraz} armii lotniczej i mogą być wykonane przez dywizje lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego. Sztab armii lotniczej, do wykonania tych zadań może wykorzystywać załogi lotnictwa rozpoznania operacyjnego oraz lotnictwa myśliwskiego, myśliwsko-bombowego i bombowego. Takie jednak użycie możliwe jest jedynie kosztem wykonania zasadniczych zadań tego lotnictwa. W tej sytuacji dywizje lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego z reguły będą otrzymywać zadania związane z prowadzeniem rozpoznania na korzyść armii, sztabu frontu i armii lotniczej. Sprecyzowane zadania rozpoznawcze wykonywane na korzyść frontu i armii lotniczej przekazywane będą przez sztab armii lotniczej. Dąży się do tego, by obiekty rozpoznawane w ramach wykonywania tych

zadań znajdowały się w miarę możliwości na kierunku działań armii wspieranej przez dywizje. Do prowadzenia rozpoznania na korzyść sztabu frontu i armii lotniczej może być wykorzystywane około 20% wysiłku pułków lotnictwa rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego.

W okresie przegrupowywania wojsk na kierunek operacyjny mogą rozpocząć się działania wojenne. Od chwili wybuchu wojny do osiągnięcia przez wojska lądowe rejonów wyjściowych do pierwszej operacji może upłynąć dość znaczny okres czasu /od jednego do kilku dni/. W toku przegrupowania wojsk lądowych trwać będzie proces planowania operacji lub uściślenia wcześniej opracowanych planów. Sztaby związków operacyjnych są w tym okresie ogromnie zainteresowane w otrzymywaniu aktualnych informacji o nieprzyjacielu. Lotnictwo rozpoznawcze należy w związku z tym jak najszybciej wprowadzać do działań, co jest zgodne z zasadą, że działania rozpoznawcze powinny wyprzedzać działania wojsk.

W okresie przegrupowania nie ma warunków umożliwiających jakiegokolwiek zdecentralizowane wykorzystanie lotnictwa rozpoznawczego. W tym okresie całe lotnictwo rozpoznawcze może być jedynie centralnie wykorzystywane przez sztaby frontu i armii lotniczej, a dowodzenie jego działaniami odbywać się będzie ze stanowiska dowodzenia armii lotniczej.

Dywizja lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego może niekiedy prowadzić rozpoznanie na korzyść dwóch związków operacyjnych wojsk lądowych. Świadczy o tym skład organizacyjny frontu, który w toku operacji może posiadać w pierwszym rzucie trzy armie, natomiast w składzie armii lotniczej istnieją jedynie dwie dywizje lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego. W tym wypadku współdziałanie lotnictwa rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego uzgadniane by było z jedną armią przez wysunięte stanowisko dowodzenia dywizji, a z drugą - przez grupę operacyjną armii lotniczej. Grupa operacyjna przekazywałaby skonkretyzowane zadania bezpośrednio do dywizji, lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego wraz z niezbędnymi informacjami na temat sytuacji, dowodzenia, zabezpieczenia działań rozpoznawczych i obiegu informacji.

4. Wykorzystanie lotnictwa dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego do wykonywania zadań rozpoznawczych w celu zabezpieczenia własnych działań bojowych

Dywizja lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego podczas wykonywania zadań związanych ze zwalczaniem obiektów naziemnych /nawodnych/ będzie organizowała i prowadziła na własną korzyść rozpoznanie powietrzne. Rozpoznanie to, w zależności od przeznaczenia i czasu jego prowadzenia dzielimy na: wstępne, bezpośrednie i kontrolne rozpoznanie powietrzne.

Wstępne rozpoznanie powietrzne organizuje się podczas przygotowywania dywizji do wykonania zadań związanych ze zwalczaniem obiektów naziemnych /nawodnych/ w okresie od otrzymania zadania do podjęcia decyzji przez dowódcę dywizji. Rozpoznanie to organizuje się w tym wypadku, jeżeli posiadane dane o sytuacji i warunkach działań bojowych nie zezwalają na podjęcie decyzji.

Celem wstępnego rozpoznania powietrznego jest określenie współrzędnych obiektów działań i ich charakteru /typ, rozmiar, konfiguracja, możliwości wykrycia z powietrza/, charakterystycznych obiektów orientacyjnych oraz środków OPL w pasie lotu i w rejonie celu, ustalenie charakteru terenu i stanu warunków atmosferycznych.

Decyzja na wykonanie wstępnego rozpoznania powietrznego powinna być podjęta już w wyniku analizy zadania przez dowódcę dywizji.

Do prowadzenia wstępnego rozpoznania powietrznego mogą być wykorzystywane załogi lotnictwa rozpoznawczego specjalnie w tym celu wydzielone lub wykonujące w tym samym rejonie inne zadania rozpoznawcze, albo lotnictwa myśliwsko-szturmowego najlepiej z pułku, który będzie uderzał na rozpoznawane obiekty.

Ponieważ dywizja lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego zazwyczaj w tych samych rejonach rozpoznaje oraz zwalcza obiekty naziemne, jej dowódca najczęściej będzie dysponował niezbędnymi danymi do podjęcia decyzji i rozpoznanie wstępne będzie stosunkowo rzadko organizowane.

Organizatorem wstępnego rozpoznania powietrznego jest sztab dywizji.

Bezpośrednie rozpoznanie powietrzne ma na celu uściślenie przed uderzeniem danych o ugrupowaniu i rozmieszczeniu obiektów, ich OPL, o sytuacji w powietrzu oraz warunkach atmosferycznych na trasie i w rejonie działań. Rozpoznanie to jest prowadzone po podjęciu decyzji i przez dowódcę dywizji przed lub po starcie grup uderzeniowych lotnictwa myśliwsko-szturmowego.

Do wykonania zadań bezpośredniego rozpoznania powietrznego wykorzystuje się zazwyczaj załogi lotnicze tych pułków, które wykonują uderzenie na rozpoznawany obiekt. Jedynie w wyjątkowych wypadkach do tego celu mogą być użyte załogi lotnictwa rozpoznawczego. Może to mieć miejsce na przykład w czasie wykonywania zadań związanych z niszczeniem niedokładnie umiejscowionych środków radiolokacyjnych.

Rozpoznanie bezpośrednie jest niezbędne szczególnie podczas działań na obiekty znajdujące się w ruchu.

Organizatorem bezpośredniego rozpoznania powietrznego najczęściej jest sztab pułku, który wykonuje uderzenia na rozpoznawany obiekt. Sztab dywizji organizuje rozpoznanie zazwyczaj w tym wypadku, jeżeli na ten sam obiekt lub w jednym rejonie działają równocześnie grupy lotnictwa myśliwsko-szturmowego z dwóch pułków.

W celu określenia koniecznej ilości sił lotnictwa niezbędnych do prowadzenia rozpoznania i czasu jego wykonania konieczną jest znajomość wielkości rejonu rozpoznania. Wielkość tę określa się biorąc za podstawę czas, jaki upływa od otrzymania ostatnich wiadomości o obiekcie do jego bezpośredniego rozpoznania oraz szybkość jego ruchu. Promień rejonu bezpośredniego rozpoznania $/R/$ można obliczyć ze wzoru:

$$R = E + V_c \cdot \Delta t \quad [\text{km}]$$

gdzie: E - maksymalny błąd określenia położenia celu przez poprzednie rozpoznanie;

V - prawdopodobna prędkość poruszania się obiektu działań;

Δt - odstęp czasowy między poprzednim i bezpośrednim rozpoznaniem.

Rozpoznanie bezpośrednio może być wykonywane bezpośrednio przed startem grup uderzeniowych lub w czasie ich lotu do celu. W wyjątkowych wypadkach start grup uderzeniowych może następować po lądowaniu załóg bezpośredniego rozpoznania. Ten ostatni sposób jest najmniej korzystny, ponieważ między bezpośrednim rozpoznaniem, a wykonaniem uderzenia upływa znaczny okres czasu. Maksymalny okres czasu jaki może upłynąć między bezpośrednim uderzeniem nie powinien umożliwiać wyprowadzenia obiektu spod uderzenia, natomiast minimalny powinien umożliwiać przekazanie dowódcy grupy uderzeniowej danych rozpoznawczych i sprecyzowanie przez niego decyzji. Minimalny odstęp czasowy T między grupą bezpośredniego rozpoznania i grupą uderzeniową można obliczyć ze wzoru:

$$T = T_w + T_i + T_r + T_{gu}$$

- gdzie: T_w - czas niezbędny na poszukiwanie obiektu;
 T_i - czas niezbędny na identyfikację i dokładne rozpoznanie obiektu;
 T_r - czas przekazania przez załogę rozpoznawczą danych dla dowódcy grupy uderzeniowej;
 T_{gu} - czas niezbędny dowódcy grupy uderzeniowej na sprecyzowanie decyzji i wykonanie manewru.

Niekiedy zachodzi konieczność nie tylko rozpoznania, ale i oznaczenia celu przez grupę bezpośredniego rozpoznania przy pomocy bomb NOSAB, a w czasie rozpoznania rakietowych środków napadu jądrowego także obezwładnienia celu, do czasu przylotu grupy uderzeniowej. W tych wypadkach samoloty bezpośredniego rozpoznania powinny być uzbrojone w odpowiednie bomby lub rakiety.

Podstawowym sposobem bezpośredniego rozpoznania jest obserwacja wzrokowa.

Kontrolne rozpoznanie powietrzne wykonywane jest w celu określenia stopnia porażenia obiektu działań, a także dla potwierdzenia danych o obiekcie uzyskanych od

innych źródeł rozpoznania. Zazwyczaj rozpoznanie to organizuje i wykonuje ten pułk, który wykonuje uderzenia na obiekt. Jedynie w szczególnych wypadkach, gdy w jednym rejonie są wykonywane uderzenia przez dwa pułki, rozpoznanie kontrolne może być organizowane przez sztab dywizji.

Istnieje zasada, że rozpoznanie kontrolne wykonuje się w każdym wypadku działań lotnictwa na obiekty naziemne /nawodne/.

Rozpoznanie kontrolne może być wykonywane w momencie uderzenia, lub w krótkim okresie czasu po jego wykonaniu. W pierwszym wypadku jest ono prowadzone przez załogi atakujące obiekt, a w drugim - przez specjalnie wyznaczone w tym celu załogi.

Podstawowym sposobem kontrolnego rozpoznania powietrznego jest fotografowanie lotnicze.

5. Organizacja działań rozpoznawczych w dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego

Głównym organizatorem rozpoznania wojskowego na korzyść wojsk frontu jest zarząd rozpoznawczy frontu. Szef tego zarządu, na podstawie wytycznych dowódcy i szefa sztabu frontu oraz zapotrzebowań na wiadomości, dzieli między rodzaje rozpoznania wojskowego zadania i określa pasy /rejonu lub kierunki/ rozpoznania, terminy wykonania zadań, sposoby i czasy dostarczenia meldunków, sposoby organizacji współdziałania i wymiany informacji rozpoznawczej. W sztabie frontu ustala się dane łączności radiowej w sieciach rozpoznania powietrznego, kody map i tablice sygnałowe, niezbędne do odbierania meldunków z rozpoznania powietrznego. Jednolite dokumenty tajnego dowodzenia i dane łączności przekazywane są przez sztab frontu do związków operacyjnych i taktycznych wojsk lądowych, a przez sztab armii lotniczej do związków taktycznych i oddziałów lotniczych.

Ustalając zadania dla armii lotniczej sztab frontu określa, jaki wysiłek lotnictwa rozpoznawczego i na jaki okres należy wydzielić do prowadzenia rozpoznania na korzyść poszczególnych związków operacyjnych wojsk lądowych oraz jakie

zadania należy wykonywać na korzyść frontu.

W procesie planowania rozpoznania biorą udział przedstawiciele oddziału rozpoznawczego armii lotniczej. Zaplanowane dla lotnictwa zadania rozpoznawcze są przekazywane do wykonania sztabowi armii lotniczej w formie zarządzenia rozpoznawczego frontu.

W sztabie armii lotniczej, na podstawie zarządzenia rozpoznawczego frontu, decyzji dowódcy i wytycznych szefa sztabu armii lotniczej planuje się zadania rozpoznawcze wykonywane na korzyść sztabu frontu, armii lotniczej i związków operacyjnych wojsk lądowych, ustala się wykonawców zadań, określa się zabezpieczenie bojowe, specjalne, materiałowo-techniczne i lotniskowe oraz precyzuje się wszelkie szczegóły związane z dowodzeniem i z obiegiem informacji rozpoznawczej. Na podstawie planu rozpoznania potrzebnego armii lotniczej opracowywane są zarządzenia rozpoznawcze dla jednostek lotniczych, w tym i dla dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego.

Dowódca dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego zadania rozpoznawcze może otrzymać bezpośrednio od dowódcy lub szefa sztabu na stanowisku dowodzenia armii lotniczej, względnie może im być dostarczone zarządzenie rozpoznawcze armii lotniczej, za pośrednictwem technicznych środków łączności lub przez oficera łącznikowego. W tym drugim wypadku sztab dywizji powinien natychmiast potwierdzić otrzymanie i zrozumienie zarządzenia.

W zarządzeniu rozpoznawczym dla dywizji podaje się:

- ostatnie dane o położeniu i działaniu wojsk nieprzyjaciela, ze szczególnym uwzględnieniem lotnictwa i systemu OPL oraz prognozę pogody;
- pas lub rejony rozpoznania dywizji;
- zadania rozpoznawcze wykonywane na korzyść sztabu frontu i armii lotniczej oraz sposoby i terminy ich wykonania;
- zadanie rozpoznawcze wykonywane na korzyść związków operacyjnych wojsk lądowych, wydzielony w tym celu wysiłek oraz niezbędne informacje odnośnie sposobu uzgodnienia współdziałania;

- natężenie działań lotnictwa rozpoznawczego oraz odwód sił i środków rozpoznania;
- przedsięwzięcia zabezpieczenia bojowego działań rozpoznawczych organizowane przez sztab armii lotniczej;
- sposoby dowodzenia i obiegu informacji rozpoznawczej;
- czasy, miejsca i sposoby przekazania meldunków i materiałów rozpoznawczych.

Zadanie rozpoznawcze wykonywane na korzyść sztabu frontu i armii lotniczej w zarządzeniu powinny być sprecyzowane w stopniu umożliwiającym podjęcie decyzji przez dowódcę dywizji bez ich uzgodnienia z innymi sztabami. Na podstawie przeprowadzanych ćwiczeń należy przypuszczać, że zadania te będą określone na okres nie przekraczający jednej doby. Natomiast zadania wykonywane na korzyść armii będą określane w sposób bardziej ogólny, wymagający uzgodnienia z odpowiednimi sztabami wojsk lądowych. Wysięk lotnictwa rozpoznawczego na korzyść armii będzie prawdopodobnie określony na okres przynajmniej zadania bliższego armii i uściślony pod koniec każdego dnia operacji na dzień następny.

Jeżeli dywizja wykonywać będzie zadania na korzyść dwóch armii, to w zarządzeniu rozpoznawczym powinno być określone kto, kiedy i w jaki sposób przekaże sprecyzowane zadania i szczegóły współdziałania z armią, przy której nie jest organizowane dywizyjne wysunięte stanowisko dowodzenia.

Równocześnie z zarządzeniem lub wcześniej, dywizja otrzyma niezbędne dane łączności i dokumenty tajnego dowodzenia rozpoznaniem.

Po otrzymaniu zadania dowódca dywizji przeprowadza jego analizę, określa zamiar użycia lotnictwa rozpoznawczego, ocenia sytuację i podejmuje decyzję na wykonanie zadań rozpoznawczych. Ponieważ zarządzenie rozpoznawcze armii lotniczej nie precyzuje dokładnie zadań rozpoznawczych wykonywanych na korzyść armii, decyzja dowódcy dywizji w tym względzie będzie posiadała ogólny charakter. Po podjęciu decyzji, dowódca powinien przekazać je szefowi sztabu i szefowi wydziału rozpoznawczego lub jego zastępcy, w celu zapoczątkowania prac związanych z opracowaniem planu rozpoznania powietrz-

nego dywizji i wydawania zarządzeń. Sam natomiast może wylecieć na wysunięte stanowisko dowodzenia, w celu skierowania procesem związanym ze sprecyzowaniem zadań dla dywizji i z uzgodnieniem współdziałania z wojskami lądowymi.

Jeżeli dowódca dywizji w momencie otrzymania zadania przebywa na wysuniętym stanowisku dowodzenia dywizji, to decyzja może być tam przez niego wypracowana.

Może zaistnieć sytuacja, że na wysuniętym stanowisku dowodzenia będzie przebywał jako przedstawiciel dowódcy dywizji jego zastępca do spraw liniowych. Natomiast dowódca dywizji będzie przebywał na stanowisku dowodzenia dywizji i nie będzie zamierzał przelatywać na wysunięte stanowisko dowodzenia. W tym wypadku, sztab dywizji powinien przekazać otrzymane zadanie w części dotyczącej działań na korzyść armii wraz z decyzją dowódcy dywizji na wysunięte stanowisko dowodzenia. Wraz z decyzją powinny być przekazane wytyczne dowódcy dywizji odnośnie uzgodnienia zadań i współdziałania ze sztabem armii.

Wypracowując decyzję na wykonanie zadań rozpoznawczych dowódca dywizji korzysta z pomocy oficerów sztabu i szefów służb. Ponieważ tak na stanowisku dowodzenia, jak i na wysuniętym stanowisku dowodzenia znajdują się oficerowie reprezentujący poszczególne wydziały i służby, w obu tych miejscach istnieją warunki do wypracowania decyzji na prowadzenie działań rozpoznawczych.

Zadanie rozpoznawcze otrzymane przez dowódcę dywizji, jego decyzja i wytyczne są podstawą do uzgodnienia przez skład osobowy wysuniętego stanowiska dowodzenia pod nadzorem dowódcy dywizji lub jego zastępcy zadań i zagadnień współdziałania.

Planowanie rozpoznania wojskowego - w tym i powietrznego - na korzyść armii odbywa się w oddziale rozpoznawczym tej armii. Jak to już wcześniej zostało podane w ustaleniu zadań i zagadnień współdziałania dla lotnictwa rozpoznawczego biorą udział przedstawiciele oddziału rozpoznawczego i wydziału rozpoznawczego sztabu wojsk rakietowych i artylerii armii oraz wydziału rozpoznawczego dywizji lotnictwa

szturmowo-rozpoznawczego, w tym szef wydziału lub jego zastępca. Ponadto w zależności od potrzeb mogą brać udział inni oficerowie sztabu dywizji: np. jeden z nawigatorów i z oficerów łączności.

W czasie planowania rozpoznania może okazać się, że wydzielony wysiłek lotnictwa rozpoznawczego jest niewystarczający. W tym wypadku, do prowadzenia rozpoznania powietrznego może być wydzielona pewna ilość s/l lotnictwa myśliwsko-szturmowego z wysiłku przydzielonego do wsparcia armii. Decyzję na takie wykorzystanie lotnictwa myśliwsko-szturmowego może podjąć jedynie dowódca wspieranej armii. Szczegółowe planowanie rozpoznania powietrznego na korzyść armii może być wykonane na okres nie większy niż jedna doba, gdyż w innym wypadku będzie ono mało realne ze względu na szybkie zmiany w sytuacji na współczesnym polu bitwy. Na dłuższy okres powinien być dokonany podział wysiłku wg dni operacji. W związku z tym, poza zaplanowaniem rozpoznania powietrznego w okresie organizacji operacji istnieje konieczność dokonywania szczegółowego planowania pod koniec każdego dnia na dzień następny.

Ponieważ w toku prowadzenia działań rozpoznawczych niektóre zaplanowane zadania będą się dezaktualizowały, do planów tych powinny być wprowadzane systematyczne poprawki. Z doświadczeń przeprowadzonych ćwiczeń wynika, że jeżeli nie uwzględni się zmian w sytuacji i w świetle tego nie koryguje zaplanowanych zadań dla lotnictwa, to rezultaty rozpoznania są nikłe. Kurczowe trzymanie się planów jest jedną z zasadniczych przyczyn nieekonomicznego wykorzystania lotnictwa rozpoznawczego podczas prowadzenia działań na korzyść armii.

Uzgodnione wspólnie przez oddział rozpoznawczy sztabu armii, wydział rozpoznawczy sztabu wojsk rakietowych oraz przedstawicieli wysuniętego stanowiska dowodzenia dywizji zadania rozpoznawcze i zagadnienia współdziałania powinny być przez szefa wydziału rozpoznawczego dywizji przedstawione dowódcy /zastępcy dowódcy/ dywizji do akceptacji. Dowódca ten, po zapoznaniu się z uzgodnionymi zadaniami i stwierdzeniu, że odpowiadają one możliwościom lotnictwa, melduje o tym dowódcy armii podczas składania propozycji wykorzystania lot-

nictwa do działań na korzyść armii. Zaakceptowane przez dowódcę armii propozycje stanowią podstawę do wykonania zaplanowanych zadań.

Po uzgodnieniu zadań na wspólnym stanowisku dowodzenia ustala się sposoby ich wykonania, wykonawców zadań oraz sposoby zabezpieczenia bojowego działań rozpoznawczych. Zgrywa się loty rozpoznawcze z działaniami lotnictwa myśliwsko-szturmowego. Ustala się sposoby wykorzystania radiolokacyjnych posterunków wykrywania i naprowadzania w zakresie wyprowadzania samolotów na obiekty rozpoznania, ostrzeżenia załóg przed lotnictwem myśliwskim oraz wykonywanie manewrów przeciwnaprowadzeniowych w celu uniemożliwienia przechwycenia samolotów rozpoznawczych przez lotnictwo nieprzyjaciela.

Uzgodnione w armii zadania rozpoznawcze i sposoby ich wykonania oraz zagadnienia współdziałania wysunięte stanowisko dowodzenia przekazuje na stanowisku dowodzenia dywizji.

Na stanowisku dowodzenia dywizji opracowany jest plan rozpoznania powietrznego, w którym ujmuje się wszystkie zadania związane z prowadzeniem rozpoznania na korzyść sztabu frontu, armii lotniczej, związków operacyjnych wojsk lądowych oraz na własną korzyść dywizji. Plan opracowują oficerowie wydziału rozpoznawczego dywizji.

W planie rozpoznania powietrznego dywizji ujmuje się następujące zagadnienia:

- cele i pas rozpoznania;
- zadania oraz obiekty rozpoznania powietrznego;
- terminy i sposoby wykonania zadań;
- wydzielone siły na wykonanie poszczególnych zadań ze wskazaniem wykonawców /plrta czy określonego plmsz/ i ich bazowania;
- odwód sił i środków rozpoznania;
- podział wysiłku wydzielonego na prowadzenie rozpoznania na korzyść armii wg dni operacji;
- sposoby zabezpieczenia działań rozpoznawczych;
- sposoby dowodzenia i obiegu informacji;

- sposoby i terminy przekazywania meldunków rozpoznawczych.

Plan rozpoznania powinien być opracowywany na taki okres, na jaki dywizja otrzymała zadanie. W niektórych wypadkach, plan rozpoznania powietrznego może być opracowywany przez oficerów wysuniętego stanowiska dowodzenia dywizji. Będzie to miało miejsce szczególnie wtedy, gdy dywizja gros swojego wysiłku skupiać będzie na wykonanie zadań wsparcia i rozpoznania na korzyść jednej armii.

Plan rozpoznania powietrznego, po jego zatwierdzeniu przez dowódcę dywizji, jest podstawą do postawienia zadań pułkom i opracowania zarządzeń rozpoznawczych.

Na stanowisku dowodzenia dywizji zawsze powinien znajdować się plan rozpoznania powietrznego, a na wysuniętym stanowisku dowodzenia odpis planu lub wyciąg z planu rozpoznania w zakresie działań na korzyść armii.

Po opracowaniu planu rozpoznania sztab dywizji opracowuje zarządzenia rozpoznawcze dla pułków. W zarządzeniach tych podaje:

- ostatnie wiadomości o nieprzyjacielu ze szczególnym uwzględnieniem obiektów rozpoznania oraz lotnictwa i naziemnych środków OPL npla oraz prognozę pogody;
- pas lub rejony rozpoznania powietrznego;
- zadania rozpoznawcze:
  - co, gdzie, kiedy i w jaki sposób rozpoznawać;
  - co fotografować i w jaki sposób, skala fotografowania oraz procent pokrycia zdjęć, ilość i forma fotodokumentów;
  - natężenie działań oraz odwód sił i środków rozpoznania;
- niezbędne informacje o działaniach sąsiadów i współdziałaniu;
- przedsięwzięcia zabezpieczenia bojowego i specjalnego działań rozpoznawczych organizowane przez sztaby dywizji i armii lotniczej;
- sposoby dowodzenia działaniami rozpoznawczymi na ziemi, z ziemi i w powietrzu;
- czasy, sposoby i miejsca przekazywania meldunków rozpoznawczych.

Wraz z zarządzeniem, jeżeli zachodzi taka potrzeba, przekazuje się komunikat rozpoznawczy, W komunikacie rozpoznawczym podaje się:

- ogólną charakterystykę całokształtu działań nieprzyjaciela;
- nowe dane o sytuacji naziemnej, powietrznej i morskiej, uzyskane z oddziału rozpoznawczego armii lotniczej, od wspieranej armii oraz z pułków lotniczych dywizji, z określeniem stopnia wiarygodności danych;
- wnioski dotyczące możliwości działań nieprzyjaciela.

Zarządzenia rozpoznawcze przekazuje się sztabom pułków za pośrednictwem technicznych środków łączności lub oficerów łącznikowych. W niektórych wypadkach mogą być wzywani na stanowisko dowodzenia dowódcy pułków w celu otrzymania zadań.

Jeżeli sytuacja tego wymaga, zadania rozpoznawcze wykonywane na korzyść armii mogą być przekazywane z wysuniętego stanowiska dowodzenia bezpośrednio do pułków lotniczych. W tym wypadku stanowisko dowodzenia powinno być o tym natychmiast informowane.

W toku prowadzenia działań dodatkowo doplanowane zadania rozpoznawcze wykonywane na korzyść armii z reguły będą przekazywane przez stanowiska dowodzenia dywizji bezpośrednio do pułków lotniczych.

Oprócz planu rozpoznania na stanowiska dowodzenia dywizji /zasadniczym i wysuniętym/ powinny być prowadzone tablice planowe działań bojowych lotnictwa rozpoznawczego. Tablice te są niezbędnymi dokumentami do bieżącego kierowania działaniami załóg rozpoznawczych w powietrzu. W tablicach ujmuje się następujące zagadnienia:

- nazwy jednostek lotniczych wykonujących zadania rozpoznawcze;
- indeksy załóg i skład grup wydzielonych do wykonania poszczególnych zadań;
- warunki dopuszczenia do lotów załóg wydzielonych do prowadzenia rozpoznania;

- obiekty lub rejony rozpoznania;
- czasy działań rozpoznawczych;
- wyniki działań uzyskane przez załogi rozpoznawcze.

Tablice opracowuje się na podstawie planu rozpoznania i przekazywanych przez pułki informacji dotyczących wykonawców poszczególnych zadań.

Poza planem rozpoznania i planowanymi tablicami działań lotnictwa rozpoznawczego, w dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego prowadzi się następujące dokumenty rozpoznawcze:

- mapę sytuacji ogólnej na teatrze działań wojennych lub kierunku operacyjnym w skali 1:500 000;
- mapę sieci lotniskowej i ugrupowania lotnictwa oraz środków OPL /do eskadry, dyonu art. plot i baterii PPR/ w skali 1:500 000 lub 1:200 000;
- mapę rozmieszczenia środków napadu jądrowego /do baterii/ i wojsk lądowych /do brygady i samodzielnego pułku/ w skali 1:200 000;
- mapę rezultatów rozpoznania w skali 1:200 000;
- dziennik wiadomości o nieprzyjacielu;
- opisy lotnisk nieprzyjaciela.

Po zaplanowaniu i przekazaniu zadań sztab dywizji /SD/ organizuje kontrolę przygotowania pułków do działań bojowych. Dowódcy pułków meldują swą decyzję na wykonanie otrzymanych zadań i po jej akceptacji przez dowódcę lub szefa sztabu dywizji stawiają zadania eskadrom i załogom rozpoznawczym oraz organizują bezpośrednio przygotowanie do działań bojowych. W nakazanym czasie dywizja osiąga gotowość do prowadzenia działań rozpoznawczych.

6. Dowodzenie działaniami rozpoznawczymi dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego w toku wykonania zadań oraz obieg informacji

W dowodzeniu działaniami rozpoznawczymi dywizji w toku wykonywania zadań biorą udział:

- stanowiska dowodzenia pułków lotniczych;
- stanowisko dowodzenia dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego;
- wysunięte stanowisko dowodzenia dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego;
- radiolokacyjne postępowania wykrywania i naprowadzania.

Stanowiska dowodzenia pułków lotniczych oceniają rozwój sytuacji naziemnej i powietrznej, organizują przygotowanie załóg i samolotów do wykonania kolejnych zadań, kontrolują przebieg przygotowania, organizują wspólnie ze sztabami batalionów zabezpieczenie materiałowo-techniczne i lotniskowe działań, utrzymują odpowiednie siły lotnictwa w nakazanych gotowościach bojowych oraz kierują startem, lądowaniem samolotów rozpoznawczych. Informują wyższe sztaby o starcie i lądowaniu samolotów. Po wylądowaniu załóg przesłuchują je, zestawiają meldunki rozpoznawcze, organizują opracowanie materiałów fotograficznych oraz przekazują zdobyte informacje rozpoznawcze na zasadnicze i wysunięte stanowiska dowodzenia dywizji.

Stanowisko dowodzenia dywizji śledzi za przebiegiem działań rozpoznawczych pułków, kontroluje proces przygotowania pułków do kolejnych działań, ocenia rozwój sytuacji naziemnej i powietrznej oraz ustala dodatkowe zadania i przekazuje je wykonawcom. Ocenia zdobyte przez pułki dane o nieprzyjacielu i przekazuje je do sztabu armii lotniczej. Informuje sztaby pułków o zmianach w sytuacji naziemnej i powietrznej. Organizuje bojowe, specjalne materiałowo-techniczne i lotniskowe zabezpieczenie działań dywizji oraz planuje manewr lotniskowy. Śledzi za pracą wysuniętego stanowiska dowodzenia i informuje je o wszystkich zarządzeniach otrzymywanych przez dywizję oraz o tych przedsięwzięciach organizowanych przez sztab dywizji, które mają wpływ na

działania własnego lotnictwa. Jeżeli zachodzi taka potrzeba udziela niezbędnej pomocy wysuniętemu stanowisku dowodzenia dywizji oraz stanowiskom dowodzenia pułków.

Wysunięte stanowisko dowodzenia dywizji kieruje działaniami lotnictwa nad terenem nieprzyjaciela, wykonywanymi na korzyść zabezpieczonej armii, a jeżeli w ten sposób zdecydował dowódca dywizji, także na korzyść frontu i armii lotniczej. Informuje szefa OPL armii o działaniach własnego lotnictwa. Organizuje i kieruje pracą radiolokacyjnych posterunków wykrywania i naprowadzania w zakresie naprowadzenia samolotów na obiekty rozpoznania. Ocenia rozwój sytuacji powietrznej i naziemnej oraz uzgadnia kolejne zadania dla lotnictwa i przekazuje je pułkom, informując o tym stanowisko dowodzenia dywizji. Przelocowuje załogi lotnictwa rozpoznawczego znajdujące się w powietrzu na inne obiekty. Zbiera informacje o nieprzyjacielu od załóg znajdujących się w powietrzu i w razie konieczności przekazuje je oddziałowi rozpoznawczemu armii i wydziałowi rozpoznawczemu sztabu wojsk rakietowych i artylerii. Zbiera dane o nieprzyjacielu od stanowiska dowodzenia dywizji i pułków lotniczych, ocenia je i przekazuje je wyżej. Informuje stanowiska dowodzenia dywizji i pułków o danych uzyskiwanych ze sztabu armii radiolokacyjnych posterunków wykrywania i naprowadzania oraz od przedstawiciela armii lotniczej i oficerów łącznikowych przy dywizjach wojsk lądowych. Bierze udział w organizacji przesunięć radiolokacyjnych posterunków wykrywania i naprowadzania oraz organizuje przesunięcia wysuniętego stanowiska dowodzenia dywizji.

Radiolokacyjne posterunki wykrywania i naprowadzania wyprowadzają załogi znajdujące się w powietrzu na obiekty rozpoznania. Ostrzegają je o zbliżaniu się myśliwców nieprzyjaciela. Podają komendy na wykonanie manewru w celu zerwania naprowadzania myśliwców nieprzyjaciela na własne samoloty. Informują wraz z oficerami łącznikowymi lotnictwa dowódcę i szefa OPL dywizji wojsk lądowych o działaniach własnego lotnictwa. Jeżeli zachodzi taka potrzeba uzgadniają szczegóły działań lotnictwa na korzyść dywizji wojsk lądowych i przekazują uzgodnione zagadnienia na wysunięte stanowiska dowodze-

nia dywizji. Informują wysunięte stanowisko dywizji o zmianach w sytuacji powietrznej i naziemnej.

W celu dowodzenia z ziemi załogami wykonującymi zadania rozpoznawcze oraz przekazywania informacji rozpoznawczych z pokładów samolotów wykorzystuje się sieć radiową "tacticalno-artilleryjskiego rozpoznania powietrznego w pasie działania armii ogólnowojskowej".^{x/} W sieci tej są przekazywane dane tak z taktycznego, jak i artyleryjskiego rozpoznania powietrznego.

W powyższej sieci radiowej pracują następujące nadajniki i odbiorniki radiowe ultrakrótkofalowe: ✓

- odbiorniki R-800 na stanowiskach dowodzenia armii lotniczej;
- odbiorniki R-800 na stanowisku dowodzenia dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego i w radiolokacyjnych posterunkach wykrywania i naprowadzania; tak stanowisko dowodzenia, jak i posterunki mogą szybko włączyć do sieci radiostacji R-824;
- odbiorniki radiowe w sztabach dywizji i armii wojsk lądowych;^{xx/}
- odbiorniki radiowe na stanowiskach dowodzenia pułków lotnictwa myśliwsko-szturmowego; pułki posiadają możliwość szybkiego włączenia do sieci radiostacji R-824;
- radiostacje R-824 na wysuniętych stanowiskach dowodzenia dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego i na stanowisku dowodzenia pułku lotnictwa rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego.

Ponieważ radiostacje pokładowe samolotów rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego pracują w zakresie fal ultrakrótkich, zasięg łączności radiowej w czasie działań na ma-

---

x/ Patrz "Organizacja łączności w wojskach lotniczych". Biuletyn Informacyjny nr 1/85/. Wyd. MON, Sztab Generalny, Warszawa, luty 1968.r.

xx/ W przyszłości odbiorniki te będą znajdować się także w pułkach zmechanizowanych.

łych wysokościach jest niewielki. W celu zwiększenia zasięgu wykorzystuje się załogi samolotów pośredniczących w utrzymaniu łączności. W niedalekiej przyszłości zostaną wykorzystane do tego celu samoloty wyposażone w automatyczne radiostacje retranslacyjne. Zasięg łączności radiowej ultrakrótkofalowej z samolotami w powietrzu podają tabele załączone na końcu opracowania.

W czasie prowadzenia rozpoznania powietrznego w celu zabezpieczenia własnych działań bojowych pułków lotnictwa myśliwsko-szturmowego informacje rozpoznawcze przekazywane są w sieciach radiowych dowodzenia powietrznego dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego lub pułków lotniczych.

Wszelkie rozkazy, zarządzenia, meldunki rozpoznawcze i informacje między wysuniętym stanowiskiem dowodzenia i stanowiskiem dowodzenia dywizji oraz stanowiskami dowodzenia pułków przekazywane są w sieciach radiowych dowodzenia naziemnego i w sieciach sztabu dywizji.

Informacje między wysuniętym stanowiskiem dowodzenia dywizji i radiolokacyjnymi posterunkami wykrywania i naprowadzania są wymieniane w sieci radiowej "dowodzenia naziemnego DLSzR z RPWN związków taktycznych".

Przewiduje się, że wysunięte stanowisko dowodzenia dywizji będzie posiadało bezpośrednią łączność radioliniową z pułkiem lotnictwa rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego.

Obieg informacji w zakresie dowodzenia i wymiany informacji rozpoznawczej w toku prowadzenia działań bojowych na korzyść armii odbywa się w następujący sposób:

Po uzgodnieniu lub sprecyzowaniu zadań rozpoznawczych z oddziałem rozpoznawczym armii, wysunięte stanowisko dowodzenia przekazuje zarządzenie na stanowisko dowodzenia pułku lotniczego za pośrednictwem radiolinii lub radiostacji pracującej w sieci dowodzenia naziemnego dywizji. Równolegle informuje o wydanym zarządzeniu stanowisko dowodzenia dywizji. Jeżeli zachodzi konieczność naprowadzenia samolotów rozpoznawczych na obiekty rozpoznania wydaje odpowiednie zarządzenie jednemu z radiolokacyjnych posterunków wykrywania i naprowadzania, informując o tym stanowisko dowodzenia pułku.

W pułku lotniczym załogi samolotów rozpoznawczych są przygotowywane do wykonania zadania. W nakazanym czasie rozpoczynają start.

W czasie startu i lotu samolotów rozpoznawczych w rejonie lotniska załogi utrzymują łączność ze stanowiskami dowodzenia własnego pułku. Następnie nawiązują łączność z wysuniętym stanowiskiem dowodzenia dywizji, które może nakazać wykonanie zadania lub precelować załogi na nowe obiekty rozpoznania. Jeżeli do wyprowadzenia samolotów w rejon celu wykorzystywany jest radiolokacyjny posterunek wykrywania i naprowadzania, załogi nawiązują z nim łączność. Po rozpoznaniu obiektów załogi przekazują na wysunięte stanowisko dowodzenia meldunki w sieci "taktyczno-artyłeryjskiego rozpoznania powietrznego w pasie działania armii ogólnowojskowej". Meldunki te mogą równolegle odbierać stanowiska dowodzenia dywizji i armii wojsk lądowych, armii lotniczej, dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego, pułków lotniczych oraz radiolokacyjne posterunki wykrywania i naprowadzania, jeżeli zasięg łączności radiowej na to pozwoli. Najczęściej będzie to miało miejsce w czasie pośredniczenia w przekazywaniu meldunków lub retranslacji. Gdy zasięg łączności radiowej nie pozwoli na przekazanie meldunku z rejonu rozpoznania, to załogi mogą go przekazać w czasie lotu po trasie powrotnej. Odbiór meldunków kwituje wysunięte stanowisko dowodzenia dywizji, które powinno sprawdzić, czy sztab /na przykład dywizji/ lub oddział sztabu /na przykład oddział rozpoznawczy/, na którego korzyść prowadzono rozpoznanie odebrał meldunek za pomocą własnego odbiornika. Jeżeli meldunek nie został odebrany, wysunięte stanowisko dowodzenia powinno go przekazać.

Po powrocie nad własne terytorium załogi rozpoznawcze nawiązują łączność z własnym pułkiem i wykonują lądowanie.

Wysunięte stanowisko dowodzenia dywizji z reguły powinno nakazywać radiolokacyjnym posterunkom wykrywania i naprowadzania śledzenie za działaniami lotnictwa rozpoznawczego, nawet jeżeli nie istnieje konieczność naprowadzania, gdyż takie rozwiązanie umożliwia uprzedzenie własnych samo-

lotów o zagrożeniu ze strony lotnictwa myśliwskiego nieprzyjaciela.

Po wylądowaniu załogi są przesłuchiwane przez oficerów rozpoznawczych pułku, którzy na tej podstawie opracowują i przekazują na wysunięte stanowisko dowodzenia dywizji meldunki na lot rozpoznawczy poprzez radiolinie lub radiostacje. Błony lotnicze z fotografowania opracowują zespoły lotniczej służby fotograficznej, a uzyskane w ten sposób dane rozpoznawcze są przechowywane jako fotomeldunki w podobny sposób jak meldunki za lot. Jeżeli wojska lądowe żądają zdjęć lotniczych, to dostarcza się je przy pomocy śmigłowca bezpośrednio do tego sztabu, który nakazał wykonanie zdjęć.

Rozprowadzaniem meldunków za lot do zainteresowanych sztabów lub oddziałów sztabów armii zajmuje się personel rozpoznawczy wysuniętego stanowiska dowodzenia dywizji.

Obieg informacji związanej z dowodzeniem i przekazywaniem meldunków rozpoznawczych w toku wykonywania zadań na korzyść frontu i armii lotniczej ma pewne cechy specyficzne. Specyfika polega na tym, że:

- dodatkowe zadania mogą być przekazywane przez stanowiska dowodzenia armii lotniczej do pułku lotnictwa rozpoznania taktycznego i artyleryjskiego za pośrednictwem stanowiska dowodzenia dywizji lub w wyjątkowych wypadkach bezpośrednio; w tym drugim wypadku może być do tego celu wykorzystana sieć radiowa "dowódcy armii lotniczej z lotnictwem rozpoznawczym";
- załogi rozpoznawcze mogą przekazywać w czasie lotu meldunki rozpoznawcze bezpośrednio na stanowisko dowodzenia armii lotniczej lub na stanowisko dowodzenia dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego;
- meldunki za lot rozpoznawczy i materiały fotografowania lotniczego są przekazywane na stanowiska dowodzenia armii lotniczej.

Jeżeli przy armii, na której korzyść działa lotnictwo rozpoznawcze, nie ma wysuniętego stanowiska dowodzenia dywizji, to w tym wypadku podobną rolę spełnia grupa operacyjna armii lotniczej. Wszystkie meldunki są przekazywane grupie operacyjnej.

7. Zakończenie

W skrypcie zostały omówione podstawowe problemy związane z organizacją rozpoznania powietrznego w dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego. Jak już to zostało zaznaczone we wstępie, szereg poruszonych zagadnień nie jest jeszcze w pełni ustalonych i usankcjonowanych odpowiednimi oficjalnymi dokumentami, a wyrażają jedynie pogląd katedralny. W związku z powyższym, należy systematycznie studiować wszelkie nowe materiały, które będą ukazywać się w oficjalnej literaturze wojskowej, w celu bieżącego zapoznania się z ustaleniami, jakie zostaną określone przez Sztab Generalny i Dowództwo Wojsk Lotniczych w zakresie organizacji rozpoznania powietrznego w dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego.

Załączniki:

- Nr 1 - Metoda oceny nieprzyjaciela w dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego.
- nr 2 - Zasięg łączności radiowej UKF między załogą samolotu i naziemnym stanowiskiem dowodzenia w zależności od wysokości lotu.
- nr 3 - Zasięg łączności radiowej między samolotem rozpoznawczym i pośredniczącym przy wykorzystywaniu retranslacji.

OPRACOWAŁ:
SZEFE KATEDRY
ROZPOZNANIA LOTNICZEGO i LSF

/-/ płk dypl. Zygmunt GRZEBA

Wykonano w 50 egz.

Egz.nr 1-50 bibl.tajna

Wyk. płk Grzęda

Druk. OH, dn. 16.1.69r.

Nr ks. 02957/03703/WW

Kor. HM

Metoda oceny nieprzyjaciela w dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego

Przez metodę oceny nieprzyjaciela rozumie się określoną kolejność i sposób pracy oficerów w zakresie studiowania składu bojowego i ugrupowania sił i środków oraz charakteru i taktyki działań wojsk nieprzyjaciela.

Ocena nieprzyjaciela obejmuje:

- jego analizę, to jest dzielenie całości analizowanego problemu na poszczególne elementy z uwzględnieniem otrzymanego zadania bojowego oraz studiowanie uzyskanych danych rozpoznawczych według poszczególnych elementów i wyciąganie częściowych wniosków z każdego elementu;
- uogólnienie, syntezę tych elementów i wniosków oraz sformułowanie wniosków ogólnych jako końcowego wyniku oceny.

W czasie analizy badane problemy rozczłonkuje się na poszczególne elementy, wykorzystując właściwości logicznego myślenia umysłu ludzkiego.

W wyniku analizy można podzielić:

1. Wojska lądowe na następujące elementy: skład, ugrupowanie, charakter i możliwości przyszłych działań. Charakter działań bojowych zwykle jest znany z ciągle napływających danych rozpoznawczych, a możliwości działań mogą być określone na podstawie uogólnionych wniosków ze składu i ugrupowania nieprzyjaciela.
2. Siły powietrzne na: skład, ugrupowanie, system dowodzenia i możliwości bojowe.
3. Obrona powietrzna może być oceniana wraz z wojskami lądowymi i lotnictwem, ponieważ jej środki wchodzą organizacyjnie w skład tych dwóch rodzajów sił zbrojnych. Praktyka wskazuje jednak, że najlepsza metoda polega na tym, by skład i ugrupowanie środków obrony powietrznej oraz system dowodzenia oceniać wraz z wojskami lądowymi i siłami powietrznymi, natomiast możliwości strefowej obrony powietrznej określać łącznie dla środków znajdujących się w dyspozycji wojsk lądowych i lotnictwa.

Ocena nieprzyjaciela polega na określeniu wpływu każdego z osobna i wszystkich razem elementów na wykonanie otrzymanego zadania. W czasie oceny określa się w jakim stopniu ten, czy inny element ułatwi lub utrudni zadanie i jakie przedsięwzięcia należy przeprowadzić, aby wyeliminować lub zmniejszyć ujemny wpływ tych elementów sytuacji, które utrudniają wykonanie zadania. Przed przystąpieniem do oceny nieprzyjaciela, należy uświadomić sobie cel oceny i na tej podstawie określić charakter wniosków, do jakich należy dojść w wyniku oceny. Cel oceny determinuje bowiem jej treść i zakres. Brak znajomości celu prowadzi do chaotycznego wykonania oceny i do rozproszenia uwagi na szczegóły z pomijaniem tego, co jest główne w istniejącej sytuacji.

Pomyślnie wykonanie oceny nieprzyjaciela zależy od tego, na ile dowódca czy oficer sztabu opanował dialektyczną metodę myślenia, od umiejętności dostrzegania związków między elementami sytuacji i od zdolności przewidywania ich rozwoju, co wiąże się nierozzerwalnie z wyobraźnią operacyjną.

Ocena nieprzyjaciela w dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego powinna być dokonywana w sposób ciągły, ponieważ jedynie dzięki takiej metodzie pracy możliwe jest natychmiastowe reagowanie lotnictwa na wszelkie zmiany zachodzące na polu bitwy.

W dalszym ciągu zostanie opisana metoda oceny nieprzyjaciela w dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego podczas wykonywania zadań związanych nie tylko ze wsparciem wojsk i prowadzeniem rozpoznania, ale i z osłoną od uderzeń z powietrza, ponieważ i takie zadania dywizja może wykonywać.

7.1. Ocena składu i ugrupowania wojsk lądowych nieprzyjaciela

Dywizja może samodzielnie oceniać wojska lądowe nieprzyjaciela lub otrzymać dokładną ich ocenę z oddziału rozpoznawczego wspieranej armii. W tym drugim wypadku rola oficerów dywizji polega na przetworzeniu uzyskanej ze sztabu armii oceny w taki sposób, by uzyskać niezbędne wnioski dotyczące sposobu wykorzystania lotnictwa w operacji armijnej.

Ocena składu wojsk lądowych polega na określaniu ilości związków taktycznych i oddziałów nieprzyjaciela w pasie działań wspieranej armii, lub na wybranych kierunkach oraz na określeniu ilości pododdziałów raketowych i przeciwlotniczych w tym pasie. Ocena ugrupowania obejmuje ugrupowanie bojowe związków taktycznych i samodzielnych oddziałów oraz ugrupowanie operacyjne związku operacyjnego, rozmieszczonego w pasie działań armii. Równocześnie z tym ocenia się strukturę obrony i teren, w którym rozmieszczone są wojska. Na podstawie uogólnionych wniosków wyciągniętych z oceny składu, ugrupowania i terenu określa się możliwości działań nieprzyjaciela, najbardziej celowe obiekty działań lotnictwa i rejony /miejsca/ wykonania uderzeń.

Skład, ugrupowanie i charakter działań wojsk lądowych określa się na podstawie uzyskanych danych rozpoznawczych. Jeżeli ilość tych danych jest niewystarczająca można się oprzeć na następujących informacjach: szerokość pasa zajmowanego przez nieprzyjaciela, obecność sztabów i stanowisk dowodzenia, głębokość rozmieszczenia i rozmiary rejonów ześrodkowania odwodów itp.

Szerokość pasa zajmowanego przez wojska lądowe pozwala w przybliżeniu określić ich skład na podstawie norm operacyjno-taktycznych. Na przykład, jeżeli wojska nieprzyjaciela rozmieszczone są w pasie 60-80 km, to należy sądzić, że znajdują się tam siły równoć korpusowi armijnemu, gdyż zgodnie z normami działa on w takim pasie.^{x/}

Dane rozpoznawcze o sztabach i stanowiskach dowodzenia wojsk lądowych pozwalają uzupełnić ocenę dokonaną na podstawie szerokości pasa działań.

Głębokość rozmieszczenia i rozmiary rejonów ześrodkowania odwodów umożliwiają określenie składu i ugrupowania wojsk lądowych. Na przykład, jeżeli na głębokości 30-50 km

---

x/ Wszystkie normy uwzględniają organizację i zasady prowadzenia działań przez siły zbrojne Stanów Zjednoczonych i zostały podane na podstawie wydawnictwa "Krótki Informator o Siłach Zbrojnych Stanów Zjednoczonych" - wyd. II Zarządu Sztabu Generalnego, Warszawa - 1965 r.

od rubieży styczności bojowej wojsk zostanie wykryty rejon ześrodkowania piechoty zmotoryzowanej, artylerii i czołgów o powierzchni 200 - 300 km², to należy sądzić, że jest to drugorzutowa dywizja korpusu armijnego.

Na podstawie ustalonego składu bojowego wojsk nieprzyjaciela można określić przybliżoną ilość środków rakietowych klasy "ziemia-ziemia" i "ziemia-powietrze" oraz artylerii plot, biorąc za punkt wyjścia skład organizacyjny związków taktycznych i obowiązujące normy wzmocnienia związków taktycznych i operacyjnych.

Czas rozpoczęcia działań bojowych przez nieprzyjaciela może być określony według następujących oznak demaskujących: podciąganie środków napadu jądrowego z rejonów wyzekiwania na stanowiska ogniowe, przegrupowywanie lotnictwa, zmniejszenie ilości przewozów, ograniczenie rozmów radiowych, przygotowanie dróg prowadzących w kierunku granicy lub linii styczności bojowej wojsk, aktywizacja działań wszystkich rodzajów rozpoznania itp.

Określając obiekty przyszłych działań lotnictwa należy ustalić, które zgrupowania nieprzyjaciela stwarzają szczególne zagrożenie dla wojsk wspieranej armii i nie mogą być zwalczane siłami wojsk lądowych. Należy przy tym uwzględnić możliwości działań nieprzyjaciela w ciągu całego okresu czasu, na który planuje się wykorzystanie lotnictwa. Nieuwzględnienie czynnika czasu może doprowadzić do tego, że zostaną pominięte te obiekty, które w chwili obecnej nie zagrażają wspieranym wojskom lądowym, natomiast po ich wprowadzeniu do bitwy mogą wpłynąć w sposób zasadniczy na jej dalszy przebieg. A więc zdolność przewidywana rozwoju sytuacji ma zasadniczy wpływ na właściwe określenie obiektów działań lotnictwa.

Prawidłowe wybranie miejsca wykonania uderzenia w znacznym stopniu wpływa na rezultaty działań lotnictwa. W związku z tym, ocena możliwości działań nieprzyjaciela i wyciąganie wniosków co do obiektów uderzeń lotnictwa wymaga dokładnej oceny terenu w pasie działań wspieranej armii. Oderwanie oceny od terenu prowadzi do bardzo spłyconych, często niesłusznych wniosków.

7.2. Ocena składu i ugrupowania sił powietrznych nieprzyjaciela, systemu dowodzenia oraz możliwości bojowych

Sztab dywizji lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego jest na bieżąco informowany przez oddział rozpoznawczy armii lotniczej o siłach powietrznych nieprzyjaciela i działaniach jego lotnictwa. Otrzymuje też w komunikatach rozpoznawczych sztabu armii lotniczej oceny w zakresie możliwości działań lotnictwa nieprzyjaciela. Ponadto uzyskuje szereg danych z oddziału rozpoznawczego i z szefostwa OPL wspieranej armii oraz z własnych oddziałów lotniczych prowadzących działalność rozpoznawczą. W sumie wszystkie te informacje wraz z dokładną znajomością organizacji, zasad wykorzystania i taktyki działań lotnictwa nieprzyjaciela są podstawą do opracowania oceny składu, systemu dowodzenia oraz możliwości sił powietrznych.

Ocena składu i ugrupowania sił powietrznych polega na określeniu ilości oddziałów lotniczych, samolotów i samolotów-pocisków oraz systemu bazowania lotnictwa.

Przystępując do oceny sił powietrznych nieprzyjaciela należy w pierwszym rzędzie określić ilość skrzydeł według rodzajów lotnictwa. Ilość skrzydeł może być określona na podstawie danych uzyskanych przed wybuchem wojny. Szereg danych uzyska się w czasie prowadzenia działań, w rezultacie systematycznego rozpoznania lotnisk nieprzyjaciela i przesłuchiwania jeńców-lotników. Część informacji dostarczy rozpoznanie radiowe systemów łączności radiowej i środków ubezpieczenia lotów lotnictwa nieprzyjaciela oraz rozpoznanie systemów radiolokacyjnych. W sumie wszystkie te dane stworzą dostateczne warunki dla określenia ilości skrzydeł lotnictwa nieprzyjaciela według rodzajów lotnictwa.

Ilość samolotów ustala się na podstawie rzeczywistej ilości samolotów wykrytych na poszczególnych lotniskach, znajomości organizacji lotnictwa i przesłuchań jeńców-lotników. Ustalając ilość samolotów należy uwzględnić wcześniej określoną ilość skrzydeł, organizację skrzydeł oraz stopień ukompletowania wynikający z dotychczasowych działań bojowych. Ilość samolotów określa się według rodzajów lotnictwa z podziałem na samoloty dodźwiękowe i naddźwiękowe oraz nosiciele

broni jądrowej. Uwzględnia się przy tym właściwości taktyczno-techniczne samolotów z punktu widzenia taktycznego promienia działania oraz przystosowania ich do działań w różnych warunkach atmosferycznych, w dzień i w nocy.

Ustalając system bazowania, należy określić ilość i rodzaj lotnisk oraz możliwości wykonania manewru lotniskowego.

Ilość samolotów-pocisków określa się na podstawie zdobytych danych rozpoznawczych i znajomości organizacji lotnictwa nieprzyjaciela.

W skład sił powietrznych niektórych państw NATO wchodzi dywizjony przeciwlotniczych pocisków kierowanych. W związku z powyższym, jeżeli na kierunku działań dywizji bazują związki operacyjne sił powietrznych dysponujące tymi dywizjonami, to na podstawie danych rozpoznawczych i znajomości organizacji należy określić skład i ugrupowanie pododdziałów przeciwlotniczych pocisków raketowych.

Poza oceną składu i bazowania lotnictwa nieprzyjaciela, ocenia się jego system dowodzenia. Przemieszczenie poszczególnych organów w systemie dowodzenia siłami powietrznymi określa się według następujących cech demaskujących:

- typów wykrytych stacji radiolokacyjnych, ilości radiostacji i ich charakterystyk oraz innych środków radio-technicznych;
- charakteru wymienianej korespondencji radiowej;
- odległości rozmieszczenia stacji radiolokacyjnych i stanowisk dowodzenia od przedniego skraju walczących wojsk;
- wzajemnego rozmieszczenia stacji radiolokacyjnych;
- reżimu pracy stacji radiolokacyjnych.

Podczas oceny możliwości bojowych lotnictwa nieprzyjaciela ustala się przybliżoną ilość samolotów, jaką nieprzyjaciel może wykonać w ciągu ocenianego okresu czasu oraz jednoczesną ilość samolotów mogących brać udział w naloce. Ponadto ocenia się ilość grup, ugrupowanie bojowe i urzutowanie lotnictwa w zmasowanych i jednoczesnych naloce, wysokości i prędkości lotów samolotów itp. Podstawą

do tego są zasady wykorzystania lotnictwa obowiązujące w NATO, ocena operacyjnej sytuacji wojsk lądowych i sił powietrznych nieprzyjaciela oraz wnioski z dotychczasowych działań i z przeprowadzonych ćwiczeń.

Nateżenie działań lotnictwa nieprzyjaciela określa się biorąc za podstawę normy obowiązujące w NATO i ocenę sytuacji naziemnej oraz powietrznej.

Dotychczasowe doświadczenia z przeprowadzonych podczas ćwiczeń ocen możliwości działań lotnictwa nieprzyjaciela wskazują na to, że jest praktycznie niemożliwe jednoznaczne ich określenie. Dlatego też często stosuje się alternatywne określenie tych możliwości.

7.3. Ocena możliwości obrony powietrznej nieprzyjaciela

Ocenę możliwości lufowej artylerii plot najlepiej dokonywać równocześnie z oceną wojsk lądowych - czy lotnictwa - ponieważ są to środki obiektywnej obrony powietrznej. Natomiast ocenę możliwości lotnictwa i przeciwlotniczych pocisków rakietowych w zwalczaniu naszych samolotów należy oceniać w sposób połączony, ponieważ są to środki strefowej obrony powietrznej.

Dzięki takiej metodzie uzyskuje się obraz możliwości całego systemu strefowej obrony powietrznej nieprzyjaciela, co ma szczególne znaczenie podczas określania metod pokonywania tej obrony. W czasie oceny uwzględnia się dane wyjściowe uzyskane w wyniku określenia składu i bazowania lotnictwa myśliwskiego, składu i dyslokacji przeciwlotniczych pocisków rakietowych oraz systemu dowodzenia lotnictwem.

Oceniając możliwości obrony powietrznej nieprzyjaciela należy określić:

- możliwe rubieże radiolokacyjnego wykrywania naszych samolotów w zależności od ich wysokości lotu;
- możliwe rubieże wprowadzenia myśliwców nieprzyjaciela do walki w zależności od ich sposobów dyżurowania;
- możliwe rubieże wskazywania celów i startu oraz rubieże zasięgu przeciwlotniczych pocisków rakietowych poszczególnych baterii;

- prawdopodobne siły lotnictwa myśliwskiego nieprzyjaciela, jakie mogą być wprowadzone na poszczególnych rubieżach.

Możliwe rubieże wykrywania naszych samolotów i rubieże wprowadzania do walki określa się na podstawie znajomości danych taktyczno-technicznych i rozmieszczenia stacji radiolokacyjnych, odległości bazowania lotnictwa myśliwskiego od linii styczności bojowej wojsk oraz taktyki działań lotnictwa myśliwskiego i możliwości systemu dowodzenia obroną powietrzną w zakresie obiegu informacji.

Możliwe rubieże wskazywania celów, startu oraz zasięgu przeciwlotniczych pocisków raketowych określa się na podstawie danych dotyczących składu i rozmieszczenia, możliwości bojowych oraz zasad wykorzystania artylerii raketowej.

Prawdopodobne siły lotnictwa myśliwskiego, jakie mogą być wprowadzone na poszczególnych rubieżach określa się biorąc za podstawę bazowanie i dotychczasowe działania lotnictwa, zasady i sposoby dyżurowania stosowane w NATO, ocenę sytuacji naziemnej i powietrznej oraz możliwości przeciwlotniczej artylerii raketowej nieprzyjaciela.

W czasie określania możliwości obrony powietrznej nieprzyjaciela należy uwzględnić wpływ tempa działań na - szych wojsk lądowych na ograniczanie tych możliwości oraz prawdopodobny manewr środkami OPL.

Z praktyki dotychczas przeprowadzonych ćwiczeń wynika, że w dywizjach lotnictwa szturmowo-rozpoznawczego określone możliwości obrony powietrznej mogą być z pożytkiem wykorzystywane w tym wypadku, jeżeli są wyrażone w sposób graficzny na mapie.

Prawidłowo wykonana ocena nieprzyjaciela i uzyskane w jej wyniku wnioski są podstawą do podejmowania decyzji tak w zakresie wsparcia wojsk lądowych, jak i prowadzenia rozpoznania powietrznego. Wszelkie wykonywane przez wydział rozpoznawczy dywizji oceny nieprzyjaciela powinny być w miarę możliwości uzgadniane z oddziałem rozpoznawczym i z szefostwem OPL wspieranej armii.

Załącznik nr 2

Zasięg łączności radiowej UKF między załogą samolotu i na-
ziemnym stanowiskiem dowodzenia w zależności od wysokości
lotu

Wysokość lotu /m/	Zasięg łączności radiowej /w km/ między radiostacjami R-800 i R-824
<u>100</u>	<u>40</u>
200	60
500	90
1000	130
2000	190
5000	280
<u>10000</u>	<u>400</u>

Zasięg łączności radiowej UKF między samolotem rozpoznaw-
czym i pośredniczącym przy wykorzystaniu retranslacji

Wysokość lotu samolotu roz- poznawczego /m/	Wysokość lotu samolotu pośredniczącego /m/		
	1 000	2 000	3 000
100	140	180	220
200	160	200	230
400	180	220	250
600	200	240	280
800	210	260	290
1000	220	270	300

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biżuterii i przedmiotów specjalnych

Nr ewid.

39890

